

ПРОЕКТИРАНЕ НА СЪВРЕМЕННО ДАМСКО ОБЛЕКЛО С ЕЛЕМЕНТИ ОТ БЪЛГАРСКИЯ НАЦИОНАЛЕН КОСТЮМ ПРОЛЕТ-ЛЯТО 2025 Г.

Фатме Хюсеинова Ненова¹, Ташка Иванова Колева²

¹Професионална гимназия по текстил и облекло „Добро Желязков“,
пл. Стоил Войвода 1, 8800 Сливен

²Югозападен университет “Неофит Рилски” ул. Иван Михайлов, 2700, Благоевград

DESIGNING MODERN WOMEN’S CLOTHING WITH ELEMENTS OF THE BULGARIAN NATIONAL COSTUME SPRING-SUMMER 2025

Fatme Huseinova Nenova¹, Tashka Ivanova Koleva²

¹Vocational High School of Textiles and Clothing “Dobri Zhelyazkov”, 1 Stoil Voyvoda
Square, 8800 Sliven

²South-West University “Neofit Rilski” 66 Ivan Mihaylov str. 2700, Blagoevgrad
tashka.iv.koleva@edu.mon.bg

Abstract.

Fashion is often presented with its national features, specific to different countries. It depends on the traditions, lifestyle and forms of culture. The national Bulgarian costume is a valuable source of creative inspiration for designers working in the field of artistic clothing design. It is especially important to find the connection of the modern Bulgarian costume with traditions not only in decorative, but also in constructive terms. The basis of the geometric structure of the folk costume is both a rectangle and a trapezoid widened at the bottom, which emphasize the straight or trapezoidal silhouette of the costume. The structure of the shirt, sukman, saya, yamurluk, etc. is built on the basis of simple ratios between the elements. Fully woven fabrics are used for the front and back. The width of the fabric of the home-made cloth is approximately equal to the width of the back at the shoulders, as well as the length from the shoulder to the elbow and from the elbow to the beginning of the fingers. The sleeve is formed by folding the fabric in half width wise. From the waist down, the clothes are widened by inserted wedges. Similar rectangles, triangles, squares, as well as trapezoidal shapes are noticeable in all samples of folk clothing. The rhythm of the details and the ornamentation reveal the aesthetic expressiveness of the forms.

Keywords: national women’s costume, transition, contemporary women’s dresses

I. УВОД

Модата често се представя с националните си особености, специфични за различните страни. Тя зависи от традициите, бита и формите на културата. Националният български костюм е ценен източник на творческо вдъхновение за дизайнерите, които работят в областта на художественото проектиране на облеклото. Особено важно е да се намери връзката на съвременния български костюм с традициите не само в декоративно, но и в конструктивно отношение. В основата на геометричната структура на народния костюм лежат както правоъгълник, така и разширен в долната част трапец, които подчертават правия или трапецовидния силует на костюма. Структурата на ризата, сукмана, саята, ямурлука и др. е построена на основата на прости съотношения между елементите. За предната част и гърба се използват изцяло изтъкани платове. Широчината на тъканта на домашното платно е приблизително равна на широчината на гърба при рамената, както и на дължината от рамото до лакътя и от лакътя до началото на пръстите. Ръкавът се оформя, като платът се прегъва по широчина на две. От талията надолу дрехите се разширяват чрез вмъкнати клинове. Във всички образци на народното облекло се забелязват подобни правоъгълници, триъгълници, квадрати, както и трапецовидни форми. Ритъмът на детайлите и орнаментиката разкриват естетичната изразителност на формите.

Чрез разнообразното съчетаване на геометричните фигури се получават много варианти. На основата на пропорционирането между детайлите могат да се построят цели колекции, които се отличават с простота на конструктивното си решение. В народния костюм се срещат всички силуетни форми. При проектиране на съвременни облекла по

асоциация на една или друга силуетна форма, както и на вътрешните конструктивни линии могат да се получат много варианти в трите силуета - свободен, втален или полувтален. Българското народно облекло е празнично и многослойно. Съществуват две направления в моделирането на облекло в национални стил. Първото направление се характеризира с широко използване на тъкани, в които са съчетани елементи, детайли и мотиви от народното облекло, украшения, допълнения, текстилни и галантерийни гарнитури, шевици и др. Второто направление се отличава с използване на конструктивните форми на народното облекло, законите на формообразуването, пластичните особености при създаване на образците като цяло.

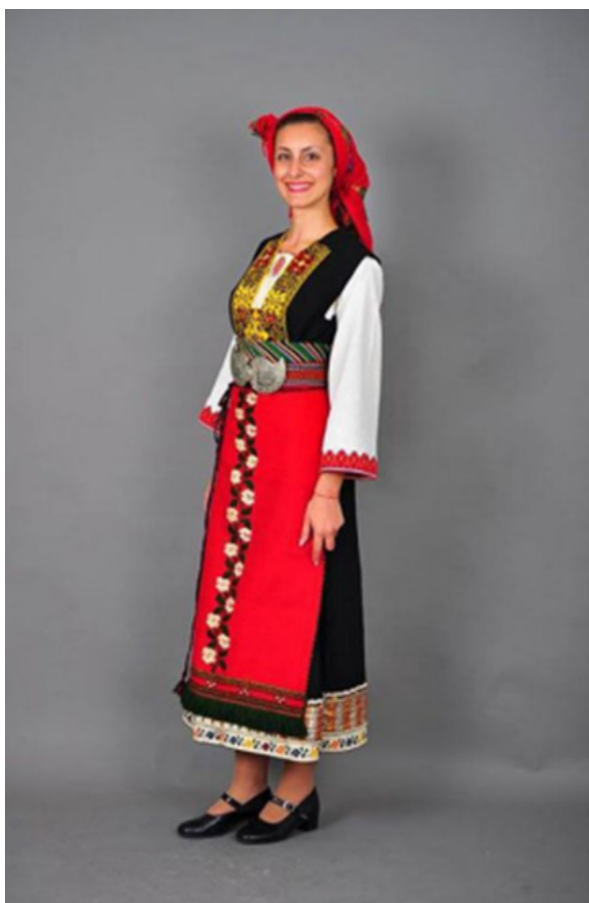
Тези обикновени форми са вложени в конструктивните чертежи на съвременните изделия. В национален стил могат да се проектират различни изделия (костюми, блузи, поли, рокли, палта, манта и др.). Най-важното е да се намери ново решение при моделирането, което да подчертае самобитния характер на българския костюм. Костюмът трябва да бъде преди всичко многофункционален и естетичен.

II. ИЗЛОЖЕНИЕ

II.1. ПРОЕКТИРАНЕ НА СЪВРЕМЕННИ ОБЛЕКЛА В НАЦИОНАЛЕН СТИЛ

Важен момент в проектиране на облеклото в национален стил са свойствата на тъканите - техните пластични и декоративни възможности. Голямо значение се придава на формата, пластичността на линиите, обемите, определящи “скулптурното” разнообразие и самобитност на силуета. От формата на ризата в националния български костюм могат да се изградят различни

решения на съвременни блузи. Акцентът в раменния пояс на ризата е съсредоточен върху яката, ръкавите с правоъгълна форма или набора. Везбата с композирана по пазвата, раменете и вътрешната страна на ръкава. Съвременните рокли също могат да бъдат оформени в национален стил. Жизнеността на изделията в национален стил се изразява в това, че може да се проектира различен асортимент от всекидневни, официални, спортни и други рокли, а също така младежко и детско облекло. [1]

Фигура 1

Сустойчив удължен силует са класическите рокли с кройки на риза. Свободата, мекотата и лекотата на народните облекла определят съвременната форма, която е постигната за сметка на набори, платки, малка яка-столче. Обемността на ръкавите зависи от широчината на гърба и предната част. Понякога овалната ръкавна извивка води до намаляване на обема откъм страната на гърба. В съответствие с конструктивните изменения на корсажа се изменят формата и обемът на ръкава. В различните периоди свивката на гърдите се оформя обикновено с меки басти и набори, започващи от линията на вратната извивка, раменния шев, платката или ръкавната извивка. Изменя се и положението на талията. При корсаж с мека форма се използва широк колан. Украсата често се поставя по ръкавите, клиновете, талията,

в долната част на изделието.

Характерна особеност на българския орнамент е, че рисунката му е построена от различни геометрични елементи. Всеки елемент е свързан с цялата плоскост на конструктивните детайли и едновременно оформя краищата им. Принципите, заложи в орнаменталното оформяне на българския народен костюм, получават развитие в работите на художниците моделиери в шевната, текстилната, галантерийната и обувната промишленост. Рационалното конструктивно решение на раменния пояс на националния костюм допринася и за оформянето на съвременното вършно облекло - манта, палта и кожени изделия. Декоративното оформяне може да бъде от кожени шевици, гайтани в национален стил или апликации от кожа, велур и текстил.

Фигура 2

Фигура 3

Основните форми на съвременните облекла са правоъгълник и трапец с различна дължина и форма и в различни съчетания. В ансамбъла се комплектуват също различни изделия от кожа: удължени куртки, елечета - изпълнени в спортен стил. Презраменните шевове с различна форма играят както функционална, така и декоративна роля. Изделията могат да бъдат разрязани на по-големи или по-малки детайли. Често в тях са съчетани хоризонтални, вертикални или диагонални линии. В моделите са използвани елементи от народните ямурлуци и кожуси (удължен раменен шев, хоризонтално и вертикално деление на формата). Удълженото палто с качулка, както и пелерината напомнят по конструкция ямурлука. Цялото разнообразие на формата на националните облекла е логично от позиция на антропометрията, конструкцията

и идеалите за красота за периода от време, към който се отнася облеклото. Народният костюм може да се използва, като се вземе само фрагмент от тъканта или шевицата.

Връхното облекло също може да напомня по своята дължина стила Амбир. То е вталено, а талията е на естественото ѝ място. Полите на палтото са разширени в долната част, като в средния шев на гърба са с плоха или шлиц. Понякога съвременното палто е разширено в горната част (в областта на раменете). Панталоните са широки в горната част и стеснени надолу. Яките са от бархет или кадифе. Мъжките костюми са стабилни по обем и пропорции. Измененията могат да се постигнат чрез промени в конструкцията или чрез използване на различни по фактура и тоналност тъкани. Стилът амбир в мъжките костюми се проявява във формата на

Фигура 4

детайлите (ревери, яки, джобове), височината и дължината на рамото, дължината на сакото, височината на закопчаването. Сега в костюмите могат да се използват различни изразителни фактури. Съвременните всекидневни и официални рокли също се разработват в стил ампир. Конструктивните им особености са следните: талията е прекалено висока; полите са във вид на камбана, богато украсена в долната част; балните рокли завършват с шлейф и имат дълбоко деколте; парадните официални рокли се бродират с антични мотиви. Полите са отворени отпред, а отдолу се проектира пола в друг цвят. Буфан-ръкавите на съвременните

рокли се оформят чрез разрязване на тъканта и вмъкване на набрани парчета от друга тъкан, а също и с редица волани. Както в горната част на ръкавите, така и в долната част на изделието главните акценти се съсредоточават в подгъва и в оформянето на деколтето и ръкавната извивка. Тъкмено с вдъхновение векове наред, обречлото е художествена изява на българите. То представлява значителен дял от националната ни култура. В процеса на своето развитие българското облекло е приемало елементи от облеклото на траки и прабългари, както и други влияния, но функционалната и естетическа стойност на костюма са безспорни.

Фигура 5

II.2. ПРОЕКТИРАНЕ НА СЪВРЕМЕННИ ОБЛЕКЛА В НАЦИОНАЛЕН СТИЛ

Модата често се представя в националните си особености, специфични за различните страни. Тя зависи от традициите, бита и формите на културата. [2]

Националният български костюм е ценен източник на творческо вдъхновение за дизайнерите, които работят в областта на художественото проектиране на облеклото.

Особено важно е да се намери връзката на съвременния български костюм с традициите не само в декоративно, но и конструктивно решение. В основата на геометричната структура на народния костюм лежат както правоъгълник, така и разширен в долната част трапец, които подчертават правия или трапецовидния силует на костюма. Структурата на ризата, сукмана, саята, ямурлука и др. е построена на прости съотношения между елементите. За предната част и гърба се използват изцяло изтъкани платове. Широчината на тъканта на домашното платно

Фигура 6

Фигура 7

е приблизително равна на широчината на гърба при раменете, както и на дължината от рамото до лакътя и от лакътя до началото на пръстите. Ръкавът се оформя, като платът се прегъва по широчина на две. От талията се разширяват чрез вмъкнати клинове. Във всички образи на народното облекло се забелязват подобни правоъгълници, триъгълници, квадрати, както и трапецовидни форми. Ритъмът на детайлите и орнаментиката разкриват естетичната изразителност на формите. Чрез разнообразното

съчетаване на геометричните фигури се получават много варианти (фиг. 5). На основата на пропорционирането между детайлите могат да се построят цели колекции, които се отличават с простотата на конструктивното си решение.

В народният костюм се срещат всички силуетни форми. При проектиране на съвременни облекла по асоциация на една или друга силуетна форма, както и на вътрешните конструктивни линии се получават много варианти в трите силуета: свободен, втален и полувтален.

Българското народно облекло е празнично и многослойно. Съществуват две направления в моделирането на облекло в национален стил.

Първото се характеризира с широко използване на тъкани, в които са съчетани елементи, детайли и мотиви от народното облекло, украшения, допълнения, текстилни и галантерийни гарнитури, шевици и др.

Второто направление се отличава с използване на конструктивните чертежи на съвременните изделия.

В национален стил могат да се проектират различни изделия (костюми, блузи, поли, палта, манта и др.). Най - важното е да се намери ново решение при моделирането, което да подчертае самобитния характер на българския костюм. Костюмът трябва да бъде преди всичко многофункционален и естетичен.

Важен момент в проектирането на облеклото в национален стил са свойствата на тъканите – техните пластични и декоративни особености. Голямо значение се придава на формата, пластичността на линиите, обемите, определящи „скулптурното“ разнообразие и самобитност на силуета.

Фигура 8

Фигура 9

Фигура 10

От формата на ризата на националния български костюм могат да се изградят различни решения на съвременни блузи и блузони (фиг. 6).

Акцентът в раменния пояс на ризата е съсредоточен върху яката, ръкавите с правоъгълна форма или набора. Везбата е композирана по пазвата, раменете и вътрешната страна на ръкава.

Съвременните рокли също могат да се оформят в национален стил.

Жизнеността на изделията в национален стил се изразява в това, че може да се проектира различен асортимент от всекидневни, официални, спортни и други рокли, а също така младежко и детско

облекло. с устойчив и удължен силует са класическите рокли с кройки на риза.

Свободата, мекотата и лекотата на народните облекла определят съвременната форма, която е постигната от набори, платки, малка яка-столче. Обемността на ръкавите зависи от широчината на гърба и предната част. Понякога овалната ръкавна извивка води до намаляване на обема откъм страната на гърба. В съответствие с конструктивните изменения на корсажа се променят формата и обема на ръкава. В различните периоди свивката на гърдите се оформя обикновено с меки басти и набори,

започващи от линията на вратната извивка, раменния шев, платката или ръкавната извивка. Изменя се и положението на талията. При корсаж с мека форма се използва широк колан.

Украсата често се поставя по ръкавите, клиновете, талията, в долната част на изделието (фиг. 7). Характерна особеност на българския орнамент е, че рисунката му е построена от различни геометрични елементи. Всеки елемент е свързан с цялата плоскост на конструктивните детайли и едновременно оформя краищата им. Принципите, заложи в орнаменталното оформяне на българския народен костюм, получават развитие в работите на художниците-моделиери в шевната, текстилната, галантерийната и обувната промишленост.

Рационалното конструктивно решение на раменния пояс на националния костюм допринася и за оформянето на съвременното върхно облекло – манта, палта и кожени изделия. Декоративното оформяне може да бъде от кожени шевици, гайтани в национален стил или апликации от кожа, велур и текстил. Основните форми на съвременните облекла са правоъгълник и трапец с различна дължина и форма и в различни съчетания.

В ансамбълът се комплектуват също различни изделия от кожа: удължени куртки, елечета, изпълнени в спортен стил. Презраменните шевове с различна форма играят както функционална, така и декоративна роля. Изделията могат да бъдат разрязани на по-големи и по-малки детайли (фиг. 8)

Често в тях са съчетани хоризонтални, вертикални или диагонални линии. На фиг. 9 и фиг. 10 са показани палта с най-разнообразни пропорции. В моделите се използват елементи от народните ямурлуци и кожуси (удължен раменен

шев, хоризонтално и вертикално деление на формата). Удълженото палто с качулка, както и пелерината напомнят по конструкция ямурлука.

Народният костюм се използва, като се взема само фрагмент от тъканта или шевицата.

III. МОДНИ ТЕНДЕНЦИИ ПРОЛЕТ-ЛЯТО 2025:

СТИЛОВЕ, ЦВЕТОВЕ И ФОРМИ

Сезонът пролет-лято 2025 обещава да бъде вдъхновяващ, наситен с ярки цветове, смели форми и разнообразие от стилове, които обединяват модерното с ретро влияния. Модните къщи предлагат смели иновации, подчертаващи индивидуалността, устойчивостта

и артистичността в облеклата. Ето кои са ключовите тенденции за този сезон. Стилосе Минимализмът остава на мода, но този сезон акцентът е върху текстурите и архитектурните линии. Елегантни кройки в неутрални цветове като бяло, сиво и бежово съчетават простота и функционалност, докато детайли като изрязани елементи или асиметрични деколтета добавят модерна нотка.

*Figure 11 - ПАРИЖ, ФРАНЦИЯ - 01 ОКТОМВРИ:
модното шоу Miu Miu Ready to Wear пролет/лято 2025
г. като част от Парижката седмица на модата на 01
октомври 2024 г. в Париж, Франция.*

Ретро възраждане

Носталгията се завръща с пълна сила чрез влияние от 70-те и 90-те години. Гащеризони с широки крачоли, дънкови якета с обемни ръкави

и принтове са сред най-популярните избори. Смелите комбинации на цветове и текстури подчертават еkleктичния дух на периода.

Figure 12 - ПАРИЖ, ФРАНЦИЯ – 28 СЕПТЕМВРИ: модното шоу на Hermes Ready to Wear пролет/лято 2025 г. като част от Парижката седмица на модата на 28 септември 2024 г. в Париж, Франция.

Рок-стилът с лек блясък е една от най-дръзките тенденции за сезона. Комбинацията от кожни елементи, мрежести материи и металически отблясъци създава контрастен и привлекателен ефект.

Спортно-елегантен шик

Съчетавайки комфорт и стил, спортните облекла преминават на ново ниво със смели цветове, качествени материи и луксозни кройки. Популярни са полите тип “тениска” и рокли с вдъхновение от спортната естетика.

Figure 13 - ПАРИЖ, ФРАНЦИЯ – 28 СЕПТЕМВРИ: модното шоу на *Hermes Ready to Wear* пролет/лято 2025 г. като част от Парижката седмица на модата на 28 септември 2024 г. в Париж, Франция.

Figure 14 - МИЛАНО, ИТАЛИЯ – 21 СЕПТЕМВРИ: модното шоу на *Diesel Ready to Wear* пролет/лято 2025 г. като част от Седмицата на модата в Милано на 21 септември 2024 г. в Милано, Италия.

Цветове

Цветовата палитра за пролет-лято 2025 е смела, вдъхновена от природата и позитивизма:

Слънчеви нюанси: Жълто, оранжево и златисти тонове символизират енергия и оптимизъм.

Електрически тонове: Ярро синьо, фуксия и лаймово зелено придават динамизъм и съвременност.

Figure 15 - ПАРИЖ, ФРАНЦИЯ – 30 СЕПТЕМВРИ: модното шоу на Pierre Cardin Ready to Wear пролет/лято 2025 г. като част от Парижката седмица на модата на 30 септември 2024 г. в Париж, Франция.

Figure 16 - ЛОС АНДЖЕЛИС, КАЛИФОРНИЯ – 19 ОКТОМВРИ: шоуто на Грей по време на Седмицата на модата в Лос Анджелис, захранвано от Art Hearts Fashion в The New Mart на 19 октомври 2024 г. в Лос Анджелис, Калифорния.

Природни земни тонове:

Глина и пастелни нюанси създават баланс и усещане за устойчивост.

Монохромност:

Изцяло бели визии или комбинации от черно и бяло излъчват елегантност и изчистеност.

Figure 17 - ПАРИЖ, ФРАНЦИЯ – 29 СЕПТЕМВРИ: модното шоу на Niccolo Pasqualetti Ready to Wear пролет/лято 2025 г. като част от Парижката седмица на модата на 29 септември 2024 г. в Париж, Франция.

Figure 18 - ПАРИЖ, ФРАНЦИЯ - 01 ОКТОМВРИ: модното шоу Miu Miu Ready to Wear пролет/лято 2025 г. като част от Седмицата на модата в Париж на 01 октомври 2024 г. в Париж, Франция.

Форми**Обемни силуети**

През сезона дизайнерите залагат на дрехи с обемни и свободни форми. Ризи с надупчени ръкави, поли тип “балон” и якета с преувеличени линии са акцентите, които осигуряват както удобство, така и стил.

Асиметрия

Асиметричните кройки играят ключова роля. От рязани деколтета до поли с нестандартни дължини, тези елементи добавят модерност към всяка визия.

Figure 19 - ЛОНДОН, АНГЛИЯ - 18 ФЕВРУАРИ: шоуто на Holzweiler по време на Лондонската седмица на модата февруари 2024 г. на 18 февруари 2024 г. в Лондон, Англия.

Figure 20 - ПАРИЖ, ФРАНЦИЯ – 29 СЕПТЕМВРИ: модното шоу на Ottolinger Ready to Wear пролет/лято 2025 г. като част от Парижката седмица на модата на 29 септември 2024 г. в Париж, Франция.

Транспарентни материи

Прозрачността остава фаворит. Дрехи от тюл, органза и мрежести материи се използват както в ежедневиия, така и във вечерния гардероб.

Дълбоки деколтета и прорези

Детайли като дълбоки прорези и изрязани елементи осигуряват модерен и провокативен облик, подчертавайки женствеността и силата.

Figure 21 - ПАРИЖ, ФРАНЦИЯ – 29 СЕПТЕМВРИ: шоу на Ottolinger Ready to Wear пролет/лято 2025 г. като част от Парижката седмица на модата на 29 септември 2024 г. в Париж, Франция

Figure 22 - ПАРИЖ, ФРАНЦИЯ – 29 СЕПТЕМВРИ: шоу на Ottolinger Ready to Wear пролет/лято 2025 г. като част от Парижката седмица на модата на 29 септември 2024 г. в Париж, Франция

Текстури и материи

Естествени и устойчиви материи: Лен, органичен памук и рециклиран полиестер са на върха на тенденциите, отразявайки екологичната ориентация на индустрията.

Металически повърхности:

Тъкани с метален блясък добавят футуристична нотка и блясък към вечерните визии.

Figure 23 - ПАРИЖ, ФРАНЦИЯ - 30 СЕПТЕМВРИ: шоуто на Stella McCartney Paris Womenswear Spring-Summer 2025

Figure 24 - ПАРИЖ, ФРАНЦИЯ - 30 СЕПТЕМВРИ: шоуто на дамско облекло Pierre Cardin Paris пролет-лято 2025 г.

Деним:

Независимо дали са дънкови якета, рокли или панталони, денимът е постоянен фаворит, но с актуализиран дизайн и обработка.

*Figure 25 - ПАРИЖ, ФРАНЦИЯ - 27 СЕПТЕМВРИ: шоуто на Vivienne Tam
Paris Womenswear пролет-лято 2025 г*

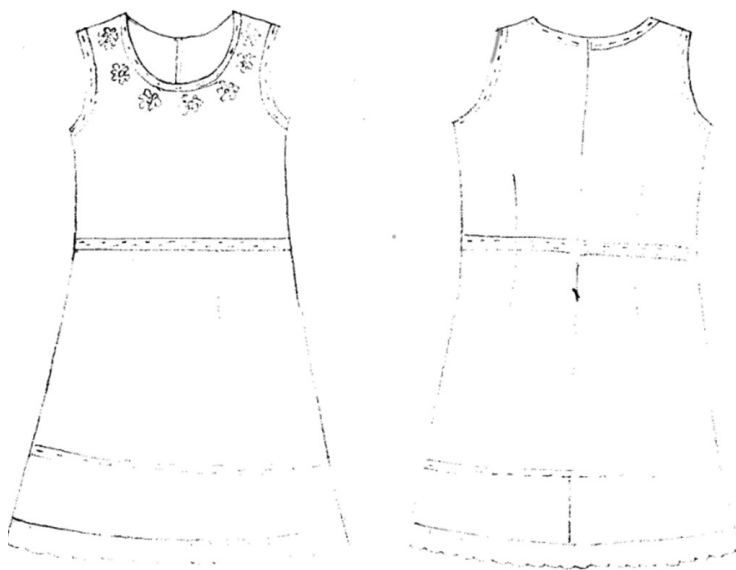
IV. КОЛЕКЦИЯ ОТ ЦВЕТНИ ПРОЕКТИ

Фигура 26

Фигура 28

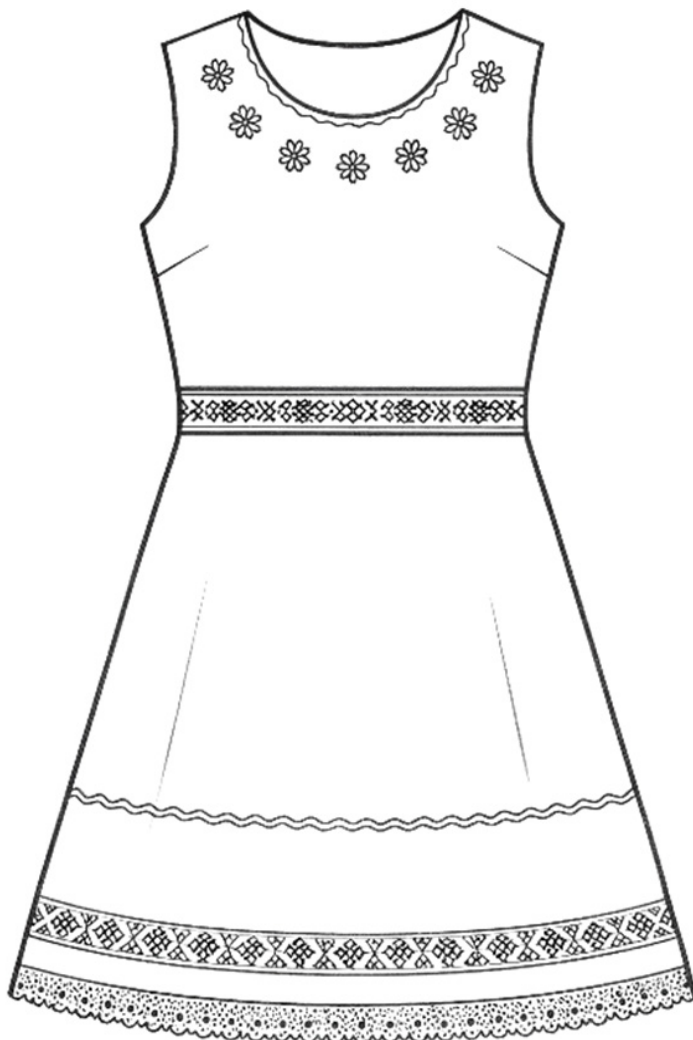

Фигура 32

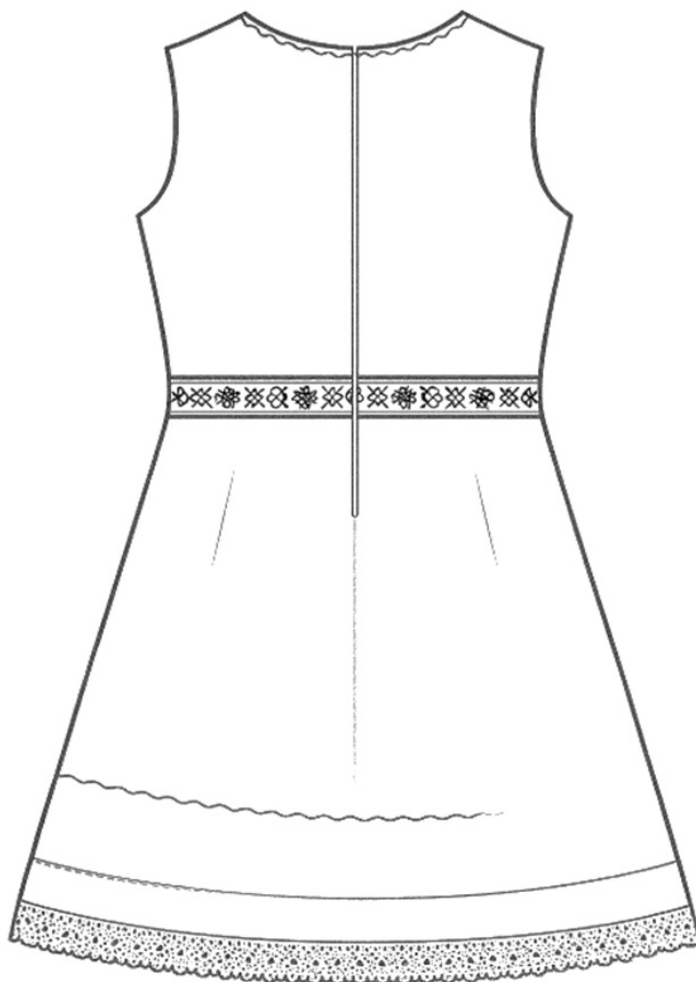

Фигура 29

V. ТЕХНИЧЕСКА СКИЦА НА ЕДИН ОТ ПРОЕКТИТЕ

Фигура 30

Фигура 31

Фигура 27

VI. ТЕХНИЧЕСКО ОПИСАНИЕ НА ЕДИН ОТ ПРОЕКТИТЕ

Роклята е с изчистен, но елегантен стил с фолклорни елементи. Детайлите, които се открояват са:

- Червени бродирани цветя около деколтето, които придават автентичен етно акцент — напомнят на цветни елементи от Северняшката и Тракийската носия.

- Цветна лента на талията с традиционен мотив, която също е типична за българската

народна естетика.

- Златистата вълнообразна гарнитура около ръкавите и долния подгъв добавя допълнителна украса без да е натрапчива.

- Красива дантела в долната част на роклята – носи нотка на традиционна женственост, често срещана в празничните народни облекла.

Роклята е втален силует, без ръкави.

Конструктивното решение на моделния вариант предполага различни възможности за нейното приложение – като ежедневна, като официална,

като спортно-елегантна.

Представеният модел е изработен от изтъкан памучен плат.

Конструктивното решение за вталяване е реализирано с талийни свивки по предна и задна част. Закопчаването е по линия на среда гръб със скрит цип.

Лицеви шевове са изработени в областта на вратната извивка, ръкавните извивки и на долната част - подгъв предна и задна част.

Украсителните ленти и колан са прикрепени към предната и задната част на роклята с лицеви шевове.

КОНСТРУКТИВНА ЧАСТ НА ЕДИН ОТ ПРОЕКТИТЕ

Необходими размерни признаци

$P = 164,0$ см – ръст

$Вш.т = 140,0$ см – височина на шийната точка

$Ош = 37,4$ см – обиколка на шията

$ОгIII = 92,0 + 14,0 = 106,0$ см – обиколка на гърдите-грета

$Д7т(з) = 39,9 + 2,1 = 42,0$ см – дължина на гърба до линията на талията

$Ргр.з = 19,8$ см – разстояние между точките на гръдните зърна

Предварителни изчисления

Дължина на гърба до линията на гърдите
 $Дгр(л.г) = 0,25 \cdot СгIII + 0,05 \cdot P + 2,9 = 0,25 \cdot 46,0 + 0,05 \cdot 164,0 + 2,9 = 22,6$ см

Дължина на гърба до линията на талията
 $Дгр(л.т) = Д7т(з) + Пд = 39,9 + 2,1 = 42,0$ см

Дължина на гърба до линията на ханша
 $Дгр(л.х) = 1,5 \cdot Дгр(л.т) = 1,5 \cdot 42,0 = 63,0$ см

Дължина на изделието
 $Дизд. = Вш.т - Пд(по модел) = 140,0 - 40,0 = 100,0$ см

Дължина на предната част до линията на талията

$Дпр.ч(л.т) = Дгр(л.т) + Б = 42,0 + 4,0 = 46,0$ см

$Б = 4,0$ см

Ширина на гърба по линията на гърдите

$Шгр(л.г) = 0,4 \cdot СгIII - 1,0 + 0,15 \cdot Пс(л.г) = 0,4 \cdot 46,0 - 1,0 + 0,15 \cdot 7,0 = 18,4$ см

$Пс(л.г) = 7,0$ см

Ширина на подмишечния участък по линията на гърдите

$Шпм.у(л.г) = 0,2 \cdot СгIII + 1,0 + 0,45 \cdot Пс(л.г) = 0,2 \cdot 46,0 + 1,0 + 0,45 \cdot 7,0 = 13,4$ см

Ширина на предната част по линията на гърдите

$Шпр.ч(л.г) = 0,4 \cdot СгIII + 0,45 \cdot Пс(л.г) = 0,4 \cdot 46,0 + 0,45 \cdot 7,0 = 21,2$ см

Дамска рокля -геометрично построение

$\downarrow В П = 0,5 \cdot Дгр(л.г) = 0,5 \cdot 22,6 = 11,3$ см

$\downarrow В Г = Дгр(л.г) = 22,6$ см

$\downarrow В Т = Дгр(л.т) = 42,0$ см

$\downarrow В Х = Дгр(л.х) = 63,0$ см

$\downarrow В Д = Дизд. = 100,0$ см

$\overline{T T_1} = 2,0$ см

$\overline{\Gamma_1 \Gamma_2} = Шгр(л.г) = 18,4$ см

$\overline{\Gamma_2 \Gamma_3} = 2/3 \cdot Шпм.у(л.г) = 2/3 \cdot 13,4 = 8,9$ см

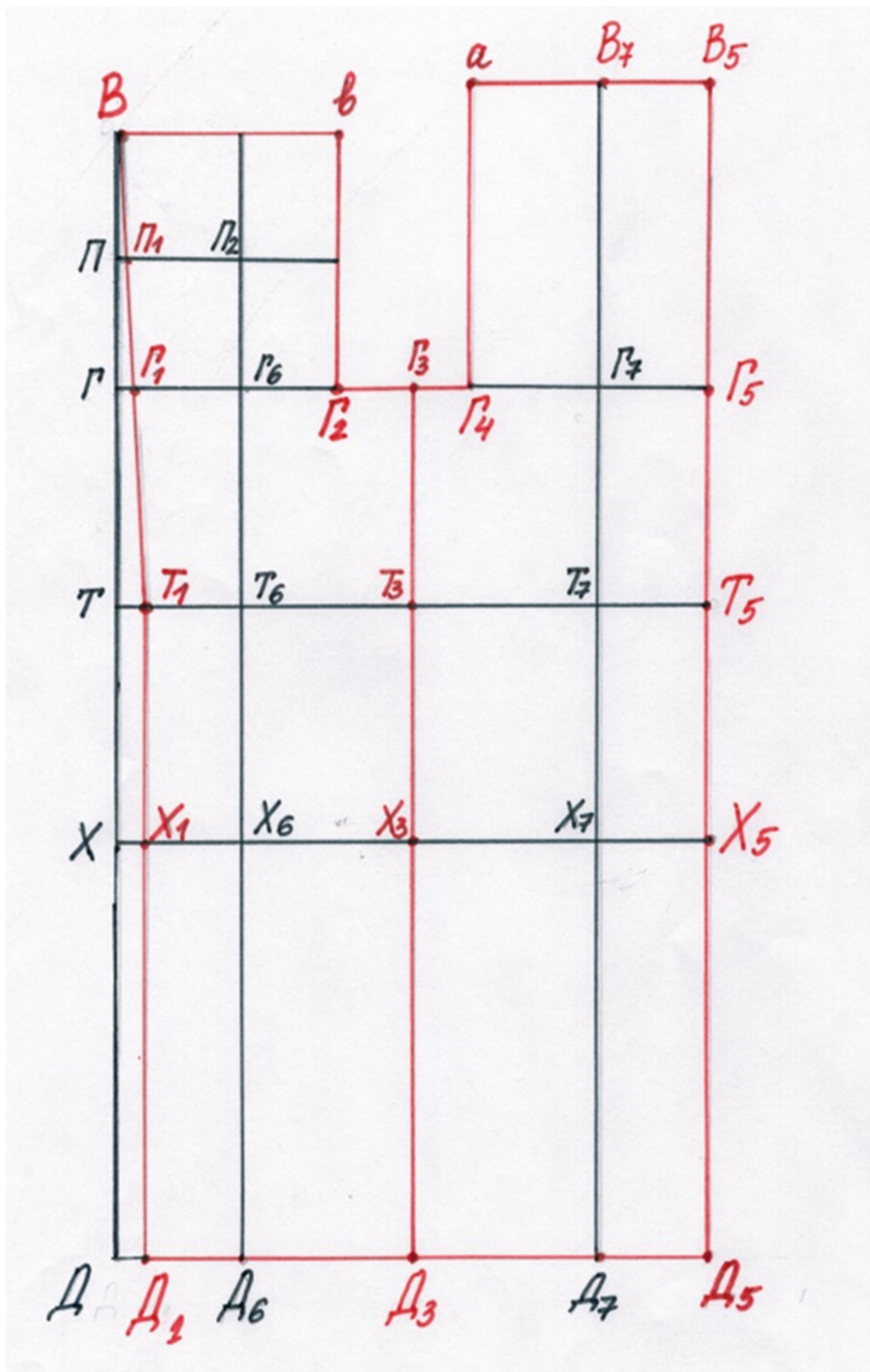
$\overline{\Gamma_3 \Gamma_4} = 1/3 \cdot Шпм.у(л.г) = 1/3 \cdot 13,4 = 4,5$ см

$\overline{\Gamma_4 \Gamma_5} = Шпр.ч(л.г) = 21,6$ см

$\uparrow T_5 B_5 = Дпр.ч(л.т) = 46,0$ см

$\overline{\Gamma_2 \Gamma_6} = 0,5 \cdot Шгр(л.г) - 1,0 = 0,5 \cdot 18,4 - 1,0 = 8,2$ см

$\overline{\Gamma_5 \Gamma_7} = 0,5 \cdot Ргр.з = 0,5 \cdot 19,8 = 9,9$ см

Построяване на двете части на роклята

$\overrightarrow{BB_1} = 7,0$ см - широчина на вратната извивка
 $\uparrow B_1B_2 = 2,3$ см – височина на вратната извивка
 $B_1 - \theta_1 = 1,7$
 Линията на вратната извивка се очертава с гладка крива между точките В , в1 и В2.
 $1 - 2 = 2,3$ см - разтвор на раменната свивка на гърба
 $\theta - \theta_4 = 2,0$ см
 $\uparrow \Gamma_2K = 5,7$ см
 $\overrightarrow{KK_1} = 1,0$ см
 $P - 3 = 0,5.PK_1$
 $3 - 4 = 1,0$ см
 $\Gamma_2 - K_2 = 3,5$ см

Линията на ръкавната извивка на гърба се получава като с гладка крива се свържат точките Р,4,К₁,К₂,Г₃

С център Г₄ и R = Г₄Р' се поставя дъга от окръжност.

С център а₁ и R = 14,0 см, се засича първата дъга
 $\overrightarrow{aa_1} = 5,6$ см

Съединяваме Р₁ и а₁

$\uparrow \Gamma_4K_3 = 5,7$ см

$P_1 - 5 = 0,5.P_1K_3$

$5 - 6 = 1,0$ см

$\Gamma_4 - K_4 = 2,0$ см

Линията на ръкавната извивка за предната част се получава, като с гладка крива се свържат точките Р16К3К4Г3

$\overleftarrow{B_5 B_6} = \text{Швр.изв} = 7,0$ см

$\downarrow B_5B_8 = 8,0$ см – дълбочина на вратната извивка

Точката Г₇' е действителния център на гръдните жлези и начална точка на раменната свивка за предната част.

$\Gamma_7' - 8 = \Gamma_7' - 7$

Началният участък на раменния контур на предната част се очертава с права линия между точките 8 и В6

Вталяване на гърба:

$\downarrow \Gamma_6\Gamma_6' = \uparrow X_6X_6' = 3,0$ см

$T_6 - T_6' = T_6 - T_6'' = 1,5$ см

Вталяване на предна част:

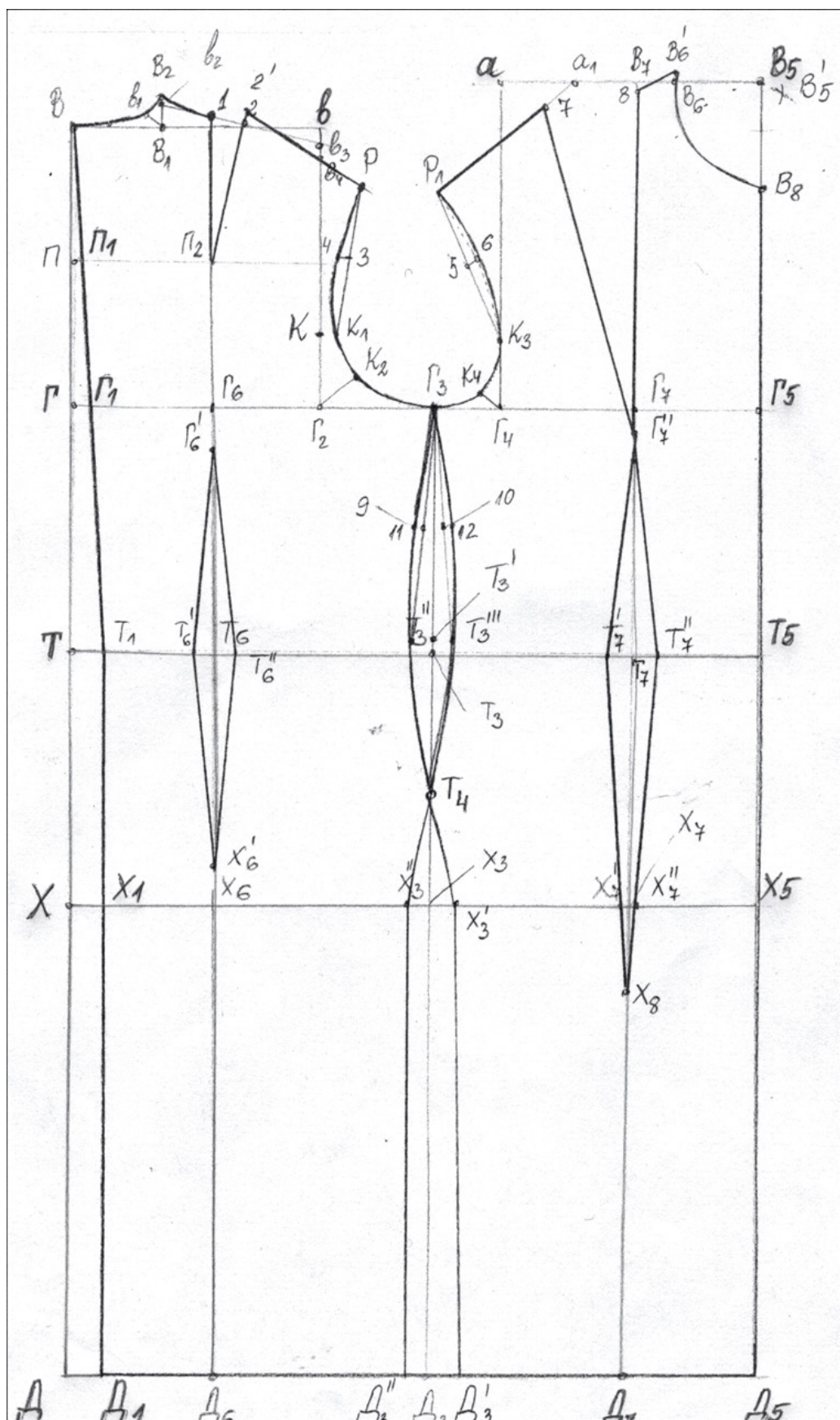
$T_7 - T_7' = T_7 - T_7'' = 1,9$ см

$X_7 - X_7' = X_7 - X_7'' = 0,5$ см

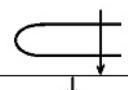
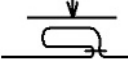
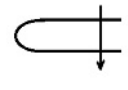
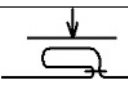

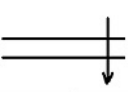
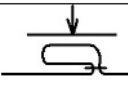
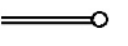

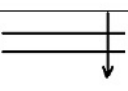
Оформяне на линиите на страничния шев

$\downarrow T_3T_4 = 5,2$ см

$X_3 - X_3' = X_3 - X_3'' = 2,0$ см

VIII. ТЕХНОЛОГИЧНА ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ЕДИН ОТ ПРОЕКТИТЕ

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА ОПЕРАЦИЯТА	СРЕДСТВО	СИМВОЛ	ЗАБЕЛЕЖКА
01.00.	ИЗРАБОТВАНЕ НА ПРЕДНА ЧАСТ			
01.01.	Затваряне на талийни свивки на лява и дясна предна част	Машина за бодов ред от подклас 301		
01.02.	Заглаждане на талийни свивки на лява и дясна предна част	Ръчна работа, парна ютия		
02.00.	ИЗРАБОТВАНЕ НА ГРЪБ			
02.01.	Затваряне на талийни свивки на лява и дясна задна част по отбелязани центри	Машина за бодов ред от подклас 301		
02.02.	Заглаждане на талийни свивки на лява и дясна задна част	Ръчна работа, парна ютия		
02.03.	Обшиване на контурите за цип	Машина за бодов ред от подклас 504		
02.04.	Отбелязване на дължината на отвора за цип	Ръчна работа, шаблон		
03.00.	МОНТАЖ НА ИЗДЕЛИЕТО			
03.01.	Съединяване на рамената на предна и задна част	Машина за бодов ред от подклас 301		
03.02.	Изминаване на съединителен шев на рамената	Машина за бодов ред от подклас 301		Оставя се резерв 1 см
03.03.	Заглаждане на съединителен шев на рамената	Ръчна работа, парна ютия		
03.04.	Съединяване на предна и задна част на роклята	Машина за бодов ред от подклас 504		
03.05.	Изминаване на съединителен страничен шев	Машина за бодов ред от подклас 301		Оставя се резерв 1 см
03.06.	Пришиване на украсителния детайл на талията на роклята	Машина за бодов ред от подклас 301		Детайлт се съединява като се изработват два украсителни, укрепителни бодови редове от двете външни страни на 0,2 см

03.07.	Изминаване на среден шев на гръб до отбелязания център за цип	Машина за бодов ред от подклас 301		
03.08.	Пришиване на украсителна (златиста) лента в долната част на роклята – предна и задна	Машина за бодов ред от подклас 301		
03.09.	Пришиване на украсителна плетена дантела в долния край на роклята	Машина за бодов ред от подклас 504		
03.10.	Прикачване на веревно скроена лента към деколте	Машина за бодов ред от подклас 301		текстилният материал – основен плат за изработване на роклята
03.11.	Пришиване на украсителна (златиста) лента към деколте	Машина за бодов ред от подклас 301		
03.12.	Прикачване на веревно скроена лента към ръкавни извивки	Машина за бодов ред от подклас 301		текстилният материал – основен плат за изработване на роклята
03.13.	Пришиване на украсителна (златиста) лента към ръкавни извивки	Машина за бодов ред от подклас 301		
03.14.	Съединява цип към лява задна част до отбелязания център	Машина за бодов ред от подклас 301		Бодовият ред се изменя със специално краче за скрит цип
03.15.	Съединява цип към дясна задна част до отбелязания център	Машина за бодов ред от подклас 301		Бодовият ред се изменя със специално краче за скрит цип
03.16.	Обръщане на изделието към лицева страна	Ръчна работа		
03.17.	Разглаждане на вратната и ръкавните извивки	Ръчна работа, парна ютия		
04.00.	ДОВЪРШИТЕЛНИ ОПЕРАЦИИ			
04.01.	Пришиване на украсителни цветчета към деколте	Ръчна работа		
04.02.	Почистване от кончета	Ръчна работа		
04.03.	Окончателно гладене	Ръчна работа, парна ютия		

IX. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В настоящия дипломен проект бе разгледан процесът по проектиране на съвременна дамска рокля, вдъхновена от българските народни мотиви. Основната цел беше да се съчетаят традиционните елементи на българската културна идентичност със съвременни модни тенденции, създавайки уникален и стилизиран модел, който да бъде едновременно модерен и носител на национална символика.

Чрез анализ на различни етнографски източници и изучаване на характерни за българската носия орнаменти и цветови съчетания, бе избрана подходяща стилистика, която най-добре да отразява идеята за съвременен прочит на традицията. При проектирането бяха използвани елементи като геометрични шевици, декоративни акценти и типични цветови контрасти, интегрирани в силует и кройка, отговарящи на актуалните модни изисквания и предпочитания на съвременната жена.

Полученият дизайн представлява хармонично съчетание на културното наследство с модерната естетика и демонстрира възможността народното изкуство да бъде вдъхновение за създаване на стилни и носими облекла. Проектът подчертава значението на културната идентичност в модния дизайн и утвърждава мястото на българските мотиви в съвременното облекло.

В рамките на настоящия дипломен проект бе извършен цялостен процес по проектиране на съвременна дамска рокля, включващ анализ на фолклорни елементи, избор на подходящи силуети и създаване на моделна конструкция. Основен акцент в разработката бе интегрирането на характерни български народни мотиви в дизайна, без това да нарушава функционалността и актуалността на облеклото.

Проектът премина през етапи на изследване, скициране, техническо проектиране и подбор на материали, съобразени със съвременните

изисквания за комфорт, устойчивост и визуално въздействие. Постигнатата визия представя успешна симбиоза между традицията и съвременната мода, чрез прецизна кройка, балансирана декорация и внимателно подбрана цветова палитра. Резултатът е дамска рокля, която може да намери приложение както в ежедневието, така и при специални поводи, подчертавайки културната идентичност и естетическото усещане на носещата я жена.

Този дипломен проект бе пътешествие през времето – от дълбоките корени на българската народна култура до съвременния моден подиум. Създаването на дамска рокля с елементи от народни мотиви не бе просто дизайнерска задача, а стремеж към запазване на идентичност, към вдъхване на нов живот в шевици, багри и символи, които разказват за народната душевност.

Вдъхновена от традицията, но насочена към бъдещето, роклята се превърна в символ на приемственост – между поколенията, между миналото и настоящето, между изкуството и практиката. Проектът доказва, че модата може да бъде носител на културна памет, а дизайнерът – съвременен разказвач на стари истории.

Настоящата разработка представлява дипломен проект за придобиване на 3-та ОКС по професионално направление: 214 Д и з а й н , професия 214010 Дизайнер и специалност 2140108 Моден дизайн от СППОО 2003 в Професионална гимназия по текстил и облекло „Добро Желязков“, гр. Сливен през учебната 2024/2025 година.

Х. БИБЛИОГРАФИЯ

- [1] <https://www.bulgarianroots.bg/narodni-nosii>
- [2] Димитрова-Попска, П., История на костюма и орнамента, Техника, София, 2003
- [3] Р. Атанасова, Димитрова, П., Мода и дизайн на облеклото, Технически университет – София, София, 2017
- [4] С. Андонова, Технологични варианти за изработване на дамски рокли, София, 2020
- [5] С. Андонова, Технология за конфекционирание на раменни изделия, Благоевград, 2020
- [7] Ц. Кънчев, Шулекова, З., Технология на облеклото II част, Техника, София, 2010
- [8] Х. Петров, Петров, Н., Панова, Н., Конструирание на облеклото, Техника, София, 2015
- [9] П. Димитрова-Попска, Дизайн на текстил и облекло, Техника, София 2000
- [10] Р. Атанасова, Димитрова, П., Мода и дизайн на облеклото, Технически университет – София, София, 2017
- [11] П. Димитрова-Попска, Проектиране на облеклото, Техника, София 2001
- [12] Burda, Шиенето лесно и приятно, Verlag Aenne Burda GmbH&Go